

VILÁGPOLITIKAI JEGYZETEK

SPANYOLORSZÁG. Leverték-e teljesen a Spanyolországi felkelést? A rendkívül szigorú spanyol cenzura alig enged át néhány hírfoszlányt. A harc zavarossága miatt gyakran szenzációs hírek keltek szárnyra. Anynyi azonban bizonyos, hogy a felkelés tüze még nem aludt el Spanyolországban. Ennek ellenére a jobboldal pillanatnyilag uralja a spanyol politikát. A rendes Cortes-választások óta széles teret nyert az alkotmányozó nagygyűlésen; körülbelül azt a helyet foglalva el, amit a szocialisták az alkotmányozó Cortes-ben. Ez a jobboldal Lerroux-t és radikális barátait tolta előtérbe, bizonyos szabadságot engedélyezve számukra, hogy ne kompromittálja őket. . . . Azonban csakhamar úgy vélte, hogy az általa óhajtott, a földbirtok kérdésre s az egyházi közösségek előjogaira vonatkozó változások nem várhatnak tovább, — valódi vezére *Gil Robles* nyíltan közbelépett a Cortes-ben. Nyilvánvaló, hogy Gil Robles felelőssége nem csekély mindazokban a válságokban, amelyek oly súlyosan rázkódtatták meg Spanyolországot az utóbbi időben. . . . És nem titok az sem, hogy jelenleg Gil Robles az ország tulajdonképeni diktátora; hatalmasabb mint *Alcala Zamora*, a lojalis köztársasági elnök, vagy a „hajlékony” *Lerroux*. Hogy *Zamora* és *Lerroux* még a helyükön vannak, ez azt jelenti, hogy Gil Robles türi őket. Ő távolítottta el helyükről *Samper* külügy- és *Hidalgo* hadügyminisztert. (A hadügyeket maga *Lerroux*, a külügyeket pedig *Rocha* tengerészeti miniszter, Gil Robles barátja vette át.)

Be kell ismerni, hogy számos és terjedelmes interjuiban Gil Robles erőiesen tiltakozott az ellen, hogy monarchista volna — pillanatnyilag. Azonban megjegyzendő, hogy a jobboldal vezére semmiféle kötelezettséget nem vállalt a jövőre nézve, — még a közeljövőre nézve sem. Egész pályája legbelsőbb hajlandóságai, múltja és összeköttetései arra engednek következtetni, hogy nem fogja elszalasztani az alkalmat a monarchista-restaurációra, ha az jelentkeznék. Ez az eshetőség még távoli és Gil Robles, aki semmit sem bíz a véletlenre s aki tagadhatatlanul nagyszabású szervező, először át akarja alakítani a polgári és katonai közigazgatás kereteit. E célból vissza is helyezte a hadseregbe több magasrangú, a múltban monarchista összeesküvésekbe keveredett tisztet.

Ilyenképpen a felkelés után, amit a *Lerroux*-kormányban elszaporodott jobboldali elemek miatti felháborodás robbantott ki, — az *Alfons* körével való összeköttetéseikről ismert konzervatívok helyzete megerősödött. Ez, sajnos nem az egyedüli következménye a spanyol felkelés összeomlásának. A federálizmusra az összeomlás súlyos csapást mért. A federálizmust 1931 óta a köztársaságiak támogaták, ellenségeik pedig támadták. A baszkföld, Katalónia és Navarra az időközben kötött megegyezések értelmében némi elégtételt kaptak. Hogy októberben *Biscaya*, *Guipuzcoa* és *Alara* városok mégis résztvettek e felkelésben, akárcsak a katalóniai *Generalidad*, az annk tulajdonítható, hogy Madriddal való ellentéteik kiújultak. A városok finansziális jogaik eltörlése, a *Generalidad* pedig törvényhozó jogai elkobzása miatt panaszkodott. Jelenleg a *Generalidad* vezérei, a baszkföldi városi tanácsosok százaival együtt internáltságban élnek és Gil Roblesnek, a centralizmus bajnokának bizonyára esze-ágában sincs visszaállítani az önkormányzatokat, sem engedményeket tenni a federalistáknak.

Az 1931-ben szerzett szabadságok: tartományi statutumok, köztársasági törvények s maga a köztársaság komoly veszélybe kerültek. Ennek ellenére, a helyzet ismerői szerint, a pillanatnyilag letört ellenzéki arcvonalak újraéledése a közeljövő kérdése.